

Tre typer samtaler

Denne ressursen er basert på arbeidet til [Neil Mercer](#) og hans kolleger gjennom de siste 20 årene. Her beskrives tre typer samtaler, basert på observasjoner i klasserom.

Samtaler kan deles inn i tre brede kategorier:

1. Konfliktfylte samtaler, der ...

- Det er mye uenighet og alle tar avgjørelser hver for seg.
- Det er få forsøk på å samle og/eller integrere ressurser, det gis ikke konstruktiv kritikk.
- Samtalen er preget av utsagn som: «Ja, det er det! - Nei det er det ikke!»
- Atmosfæren er preget av konkurranse, og ikke samarbeidsvilje.

2. Kumulative samtaler, der ...

- Alle aksepterer og sier seg enig i det som blir sagt.
- Elever deltar i samtaler for å dele kunnskap, men er ukritiske.
- Elever gjentar og utdyper hverandres idéer, men uten å foreta en kritisk vurdering av disse idéene.

3. Utforskende samtaler, der ...

- Alle lytter aktivt
- Folk stiller spørsmål
- Folk deler relevant informasjon med hverandre
- Idéer blir utfordret
- Utfordringer begrunnes
- Bidrag bygger gjerne på det som er sagt tidligere
- Alle oppfordres til å bidra
- Idéer og meninger behandles med respekt

- Atmosfæren er preget av tillit
- Det er en følelse av felles mål
- Gruppen søker enighet for å ta felles beslutninger

Fem eksempler på diskusjoner i grupper

Les gjennom beskrivelsene av gruppesamtaler. Er de konfliktfylte, kumulative, utforskende, eller en blanding?

Etter å ha lest og reflektert rundt samtalenes særpreg, tenk på følgende:

- Ville du forventet å finne gruppesamtaler som kun er preget av én samtaletype? Hvorfor?
- Hvordan kan elever som har konfliktfylte eller kumulative samtaler oppmuntres til å bruke språket mer utforskende?
- Hva ville være ditt første steg for å støtte en slik utvikling?
- Hvorfor arter de første stegene seg ulikt for de to gruppene?

Samtale 1: Shane og Lester

To gutter i femteklasse jobber med en oppgave der de skal finne kartkoordinatene til en elefant som gjemmer seg i New York.

Lester: *Jeg kan gjøre det.*

Shane: *(Fremdeles stirrende på skjermen) Nei, ikke opp. Ned.*

Lester: *Det kan det ikke være*

Shane: *Det kan det*

Lester: *Jeg vet hvor det er (Shane gjør et forsøk, men klarer ikke å finne elefanten)*

Lester: *Jeg sa at det ikke var der borte (han gjør et forsøk uten å lykkes)*

Shane: *Eh heh heh heh (ler frydefullt)*

Lester: *Hvilken var det? Jeg vet ikke*

Shane: *1,2,3,4,5,6 (teller ruter)*

Lester: *Jeg vet hvor det er*

Shane: *Jeg kom nærmest*

Lester: *(teller ruter) 1,2,3,4,5,6,7,8.*

Shane: *Jeg kom nærmest, 5*

Lester: *Så det må være 1,8*

Lester: *2,8*

Shane: *Jaja, gjør som du vil.*

Samtale 2: Hannah, Darryl og Deborah

Tre elever i sjetteklasse jobber med en PC-simulering av energiforbruk for å teste ut forskjellige lydisolerende materialer.

Hannah (leser instruksjoner): *vær stille. Hvilket materiale er best som isolasjon?*

Klikker på «måling» for å gjøre en lydtest. Utgjør tonehøyden noen forskjell?

Darryl: *Nei, vi vil ikke ha tøystoff. Se hvilken det er da (peker på skjermen)*

Hannah: *Nei, det er tøystoff*

Darryl: *Å, det er tøystoff.*

Hannah: *Bla nedover. Dette pleier å gå bedre når Stephanie er i vår gruppe.*

Darryl: *Metall?*

Hannah: *Ja, prøv det.*

Deborah: *Prøv hva? Det?*

Hannah: *Prøv «glass»*

Darryl: *Ja*

Deborah: *Ingen av dem.*

Hannah: *Nå!*

Darryl: *Mål!*

Hannah: *Nå, mål. Hold. (Vrir på volumkontrollhjulet under skjermen)*

Darryl: *Resultater, notater!*

Hannah: *Resultater. Vi trenger å prøve en annen nå. Resultater!*

Darryl: *Ja, du må prøve det sånn at du kan skrive alt ned*

Hannah: *Jeg skriver ikke ...*

Samtale 3: Fritzie, Vicky og Gloria

Tre jenter (i femteklasse) deltar i en undervisningsøkt om «vår galakse» og diskuterer om en uttalelse fra læreren deres er sann.

Fritzie: *(leser)* «Vår sol er bare én av millioner av stjerner i galaksen som heter Melkeveien. Er det sant, usant eller usikkert?»

Vicky: *Det er jeg ikke sikker på faktisk, jeg har ikke ...*

Gloria: *Den kalles det, ja. Det er sant*

Vicky: *Ja, jeg tr .. ikke sikker, men jeg tror det kan være sant*

Fritzie: *Hvorfor?*

Vicky: *Vel, fordi, vel, om natten, ja, er det mange, mange, mange stjerner på himmelen. Men hvis du faktisk ser på dem ordentlig, ordentlig, ordentlig, er det faktisk, ehm ...*

Fritzie: *En planet?*

Vicky: *... Ja, største stjernen er faktisk planeten, og den som på en måte blinker, tror jeg er, er ... planeten og den som, eh ...*

Gloria: *Ja, jeg så en virkelig stor planet i går kveld, og jeg så faktisk ikke bare én planet, jeg så faktisk tre virkelig store planeter, tre virkelig store stjerner ...*

Vicky: *Ja*

Gloria: *... og det var fantastisk, den blinket ikke engang*

Fritzie: *Så det er den eneste, stjernene er de eneste som blinker mest, OK?*

Gloria: *(nikker)*

Vicky: *OK, nå*

Fritzie: *OK, det er, har den som sann*

Vicky: *OK, burde ha satt sann*

Fritzie: *Sett sant, sant (peker på papiret)*

Vicky: *Jeg kan ikke, jeg kan ikke engang huske hvordan man staver sant lenger*

Samtale 4: Elenor, Georgie og Carmel

Tre jenter (i femteklasse) deltar i en undervisningsøkt om «vår galakse» og diskuterer om en uttalelse fra læreren deres er sann.

Elenor: *OK (leser) «Månen endrer form fordi den er i skyggen av jorda»*

Carmel: *Nei, det er ikke sant, fordi det er skyene som dekker månen*

Elenor: *Nei, det stemmer ikke ... Ja*

Georgie: *Ja*

Elenor: *Fordi om dagen tenker vi "å, månen er borte, men den har ikke forsvunnet, det er bare skyer som ...*

Carmel: *... har dekket den*

Georgie: *Ja, det er derfor jeg liker, hver gang, vel, på søndag gikk jeg ut og det var fem på morgenen, ikke sant, og månen var fortsatt fremme så det er greit fordi det var fortsatt mørkt, ikke sant.*

Elenor: *Ja*

Georgie: *Så når vi gikk ut var klokka fem, fire, klokka fire, eller noe sånt, så på den tiden ville det ikke vært måne ute, ikke sant, men jeg så halve månen og sa, jeg sa til min mors venn, jeg sa «se Tony, der er månen allerede fremme», og han sa «å ja». Fordi på morgenen, da vi kom, var det skyer*

Lærer: *OK alle sammen, avslutt det dere snakker om*

Elenor: *Så hva tror vi?*

Georgie: *Jeg tror det er usant*

Carmel: *Usant*

Samtale 5: Emmeline, Oliver, Ben og Maddy

En gruppe med femteklassinger har fått bilder og beskrivelser av ulike dyr i regnskogmiljøet som de har studert. De skal klassifisere dem som «planteetere» eller «kjøttetere».

Emmeline: Nå har vi fått en fisk, eh, en

Oliver: Hva slags, pirajaen

Emmeline: Nei, den lille, ikke den skjellete.

Maddy: Lun, lungef ... (nøler)

Oliver: Lungefisk

Maddy: Den spiser trolig ting i elva, fordi den kommer ikke akkurat til å hoppe ut og fange en ape eller noe, ikke sant? (Alle ler)

Emmeline: Ja. Kunne ...

Oliver: (avbryter) Det er selvfølgelig elveplanter, noen av dem lever av elveplanter og blader som faller i elva.

Maddy: Ja, det er nok en planteeter

Ben: Vi har ikke noe til å hjelpe oss

Emmeline: Hva tror du det bør være

Oliver: Nei, faktisk tror jeg vi skal kategorisere den i «rovdyr», de fleste fisk er jo det

Emmeline: Nei, fordi, mi ...

Oliver: (avbryter) Det er vår beste gjetning og de fleste fisker er jo det

Emmeline: (avbryter) Ja, men vi har fått denne her, og denne her er (hun indikerer noen fiskekort i både «rovdyr» og «planteeter»-hauger på bordet)

(Diskusjonen fortsetter, uløst, før Ben sier ...)

Ben: La oss stemme, en avstemming.

Emmeline: Ja, la oss stemme.

Ben: (Oliver) Hva tror du?

Oliver: Jeg tror «rovdyr»

Ben: (til Maddy) Hva tenker du?

Maddy: Jeg tror «planteeter».

Ben: (til Emmeline) Hva tror du?

Emmeline: «planteeter»

Oliver: *(til Ben)*

Ben: *(ler, ser flau og usikker ut, svarer ikke)*

Oliver: *Kom igjen, dette er ikke verdt det, det er en lungef...*

Ben: *Kjøtteter*

Oliver: *Kjøtteter, det er to av hver.*

Ben: *La oss, OK (han forbereder seg på å kaste en mynt)*

Oliver: *Nei, ikke bry deg om å kaste mynt, det er ...*

Ben: *(avbryter, kaster mynt) Flipp*

Oliver: *... tenker!*

Ben: *Kron eller mynt?*

Oliver: *Lunge, nei, hysj!*

Emmeline: *Det er kron. Vel, du vinner.*

Oliver: *(plukker opp «lungefisk»-kortet og leser) «Lungefisken har et par lunger og små gjeller og holder til i gjørma og puster luft». Det kan ikke være en planteeter fordi hva ville den spise når den er på egenhånd i sanden? Det er ingenting å spise.*